

KÚRIA

Bfv.II.870/2014/9.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év december hó 4. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A csődbűncselekmény büntette és más bűncselekmény miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Pest Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Budakörnyéki Járásbíróság 10.B.1153/2009/27. számú ítéletét annyiban változtatja meg, hogy a szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének próbaidejét (1) évről 2 (kettő) évre felemeli.

Egyebekben a megtámadott határozatot hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 15.240 (tizenötezer-kettőszáz negyven) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A Budakörnyéki Járásbíróság a 2014. március 12. napján tárgyaláson meghozott, kihirdetett és fellebbezés hiányában aznap jogerős 10.B.1153/2009/27. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki csődbűncselekmény büntetében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 290. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés] és folytatólagosan elkövetett számvitel rendje

megsértésének büntetében [korábbi Btk. 289. § (1) bekezdés a)-b) pont, (4) bekezdés b) pont].

Ezért a terheltet - halmazati büntetésül - 10 hónap, végrehajtásában 1 év próbaidőre felfüggesztett, fogházbüntetésre ítélte. Rendelkezett továbbá az előzetes mentesítésről és a bűnügyi költségről.

II.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen a Pest Megyei Főügyészség nyújtott be Bf.7551/2008/1-I. szám alatt a terhelt terhére felülvizsgálati indítványt - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján - a szabadságvesztés fokozatának és a végrehajtás felfüggesztése próbaidejének törvénysértő megállapítása miatt, börtön fokozat és két évtől öt évig terjedő próbaidő meghatározása érdekében.

A megyei főügyészség indokai szerint a bíróság

- a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát a büntettek tekintettel eggyel enyhébbként állapította meg, de nem hívta fel és nem indokolta meg a korábbi Btk. 45. §-a (2) bekezdésének alkalmazását,

- a szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének próbaidejét egy évben határozta meg, holott a korábbi Btk. 89. §-ának (3) bekezdése szerint a próbaidő büntett esetén két évtől öt évig terjedő lehet.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1073/2014. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt csak abban a részében tartotta fenn, hogy a próbaidő meghatározása törvénysértő volt. Indítványozta a próbaidő - nyilvános ülésen történő megváltoztatásával - törvénynek megfelelő tartamú meghatározását.

Az ügyészi álláspontra a terhelt felülvizsgálati eljárásban kirendelt védője tett észrevételt. Ebben nem vitatta, hogy egyfelől a próbaidő egy évben megállapított tartama a törvényben meghatározott minimális két évi tartamnál kevesebb, másfelől a próbaidő tartamának - szerinte két évre - emelése felel meg a törvénynek.

Az észrevétel egyebekben a következőket tartalmazza: az anyagi jogi rendelkezések egyértelműek, és a felfüggesztés próbaidejének tartama kívül esik a rendes jogorvoslat kapcsán a súlyosítási tilalmat értelmező törvényhelyben [Be. 354. § (2)-(4) bekezdés] felsorolt eseteken. Így a Legfelsőbb Bíróság szóhasználatával élve „kétségtelenül hátrányosabb”, de a súlyosítási tilalmat nem érintő kérdésről lenne szó.

A védő két közzétett jogesetre (BH+ 2007.293., BH+ 2013.224.)

hivatkozással felvetette, hogy a próbaidő felemelése a terhelt terhére irányuló indítvány-e, amiben állásfoglalást kért.

Ugyanis a két jogeset

- egyike (BH+ 2007.293.) ekként szól: „a felülvizsgálati indítvány (terhelt terhére szóló) irányának megítélésénél nem a súlyosítási tilalom Be. 405. §-ának (1) bekezdése szerinti feltételeinek van jelentősége; hanem annak, hogy az adott (akár anyagi, akár eljárásjogi) kifogás - eredményessége esetén - a jogerős határozatban megállapítottnál hátrányosabb rendelkezés meghozatalára irányul-e”,

- a másika (BH+ 2013.224.) pedig a terhelt terhére bejelentett jogorvoslatnak minősítette a felfüggesztés próbaidejének anyagi jogi rendelkezéseket sértő meghatározása miatti - a törvénynek megfelelő határozat meghozatalát célzó - indítványt.

A Kúria a Be. 424. §-a (1) bekezdésének 2. fordulata alapján nyilvános ülést tartott, s azon felszólalva a legfőbb ügyész képviselője a felülvizsgálati indítványt, míg a védő az észrevételét fenntartotta.

III.

A felülvizsgálati indítvány alapos.

Az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt. Az ügyész akkor jogosult ilyen irányú indítvány benyújtására [Be. 417. § (1) bekezdés I. pont], amennyiben az indítványát a jogerős ügydöntő határozat közlésétől számított hat hónapon belül terjeszti elő [Be. 418. § (1) bekezdés]. Mivel az indítvány a bírósághoz 2014. június 12-én érkezett, az indítvány joghatályos.

A Be. 416. § (1) bekezdése b) pontjának 2. fordulata alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha - a bűncselekmény törvénysértő minősítésén túl - a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

A büntetés törvényessége kérdésében csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a büntető törvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik (BH 2012.239.).

A Kúria egyetértett a Legfőbb Ügyészség által véglegesített indítványban foglaltakkal.

A korábbi Btk. - 2010. május 1. napja előtt hatályos - 89. § (3) bekezdése 1. mondatának 3. fordulata szerint a büntett miatt kiszabott szabadságvesztés két évtől öt évig terjedő próbaidőre függeszthető fel. Ettől a törvényi parancstól eltérni nem

lehetséges. Ehhez képest a próbaidő tartamának egy évben történt meghatározása egyértelműen törvénytörő volt.

A védő - az észrevételéből kitűnően - úgy látta, hogy a szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének próbaideje „kívül esik” a súlyosítási tilalom Be. 354. §-ának (2)-(4) bekezdésében felsorolt esetein, ezért nem irányulhat a terhelt terhére a próbaidő tartamának felemelését célzó felülvizsgálati indítvány sem, és - ki nem mondva - nem is lehet azt súlyosítani (felemelni).

A Kúria ezzel nem értett egyet.

A felmentett vádlott bűnösségét megállapítani, a vádlott büntetését, illetve a büntetés helyett alkalmazott intézkedést súlyosítani csak akkor lehet, ha a terhére fellebbezést jelentettek be, akkor is, ha a felülbíráló bíróság bizonyítást vesz fel, és ennek eredményeként állapítható meg súlyosabb bűncselekmény [Be. 354. § (1) bekezdés]. A Be. 354. §-ának (2) bekezdése értelmezi, hogy mit kell a vádlott terhére bejelentett fellebbezésnek tekinteni, a (3) bekezdés pedig a felmentésre és az eljárás megszüntetésére szab sajátos szabályt.

A súlyosítási tilalomnak az alapszabálya tehát a Be. 354. §-ának - (2)-(3) bekezdései által körülírt - (1) bekezdése, s ehhez képest mindaz, amit a Be. 354. §-ának (4) bekezdésében a büntetőeljárás törvény megjelöl, már csupán eligazító sarokkövet képező segédszabály.

A súlyosítási tilalom alapszabályát az ítélkezési gyakorlat mindig is úgy értelmezte, ahogyan az a józan ész alapján eleve értelmezhető. A súlyosítási tilalom lényege ugyanis az, hogy a felülbíráló bíróság a terheltre nézve a felülbírált ítéletnél - legalábbis az alapvető büntetőjogi kérdésekben: felmentés esetén a bűnösség megállapításával, és ekkor értelemszerűen büntetés kiszabásával vagy büntetés helyett igénybe vehető intézkedés alkalmazásával; bűnösség megállapítottsága esetén a büntetés, illetve a büntetés helyett alkalmazott intézkedés súlyosításával - hátrányosabban rendelkezik. Másként megfogalmazva a súlyosítás maga az alapvető büntetőjogi kérdésekben történő hátrányosabb helyzetbe hozás.

Ennek megfelelően pl. szabadságvesztés esetében egyértelműen súlyosítást jelent, ha a felülbíráló bíróság annak tartamát (pl. tíz hónapról egy év hat hónapra) és/vagy a végrehajtás felfüggesztése próbaidejének tartamát (pl. egy évről két évre) felemeli.

Ezért a Kúria vitán felül állónak tekinti, miszerint a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén a a

próbaidő törvényi minimum alatt meghatározott tartamának sérelmezése rendes jogorvoslatban a súlyosítási tilalom része. A rendkívüli jogorvoslatok közé tartozó - a megsértett jogrend helyreállítását szolgáló - felülvizsgálati eljárásban pedig a terhelt terhére irányul a tartam felemelését célzó ügyészi indítvány, s a felemelésnek (a súlyosításnak) nincs is törvényi akadálya.

A bemutatottak folytán a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - az ügyészi felülvizsgálati indítványnak helyt adott. A megtámadott határozatot a Be. 427. § (1) bekezdése b) pontjának 2. fordulata alapján megváltoztatta, és a próbaidőt - szem előtt tartva a bíróságnak a minimumban történő meghatározási szándékát - a törvényes tartam alsó határának megfelelő tartamban határozta meg.

Egyebekben a Be. 426. §-ának megfelelően hatályában fenntartotta a támadott határozatot.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült, a kirendelt védő díjazásában álló bűnügyi költséget az állam viseli [Be. 429. § (1) bekezdés 2. mondat].

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2014. december 4.

Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k. előadó bíró, Dr. Katona Sándor s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági ügyintéző
NYM